

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Americae tertia pars, Memorabilem provinciae Brasiliae
historiam continens**

Staden, Hans

Léry, Jean de

Francofurti ad Moenum, 1592

Kapitel XVI

urn:nbn:de:bsz:31-88707

quod in Sapientiæ libro scriptum extat, cap. 12. vers. 4. 5. Antiquos habitatores terræ sanctæ, viscera comedisse humanarum carniū. At tamen quia multa aduersus isthæc afferri possunt, prout multos in obiectionibus afferendis laborasse scio, nihil mihi hac de re statuendum existimo. Ergo fruatur vnusquisque sua sententia. vt vt sit, ego pro mea parte, certissimè scio eos homines esse, ex Adami corrupto semine prognatos, ac tantum abest, vt eorum in diuinis rebus *circumspici* perspecta, fides mea, quæ aliunde, per Dei gratiam firmatur, concussa aut labefactata fuerit, multo minùs, vt inde, Atheorum & Epicureorum more, aut nullum esse numen, aut si quod sit, rerum humanarum curam abieciisse concluderim. Cùm potius agnito in illis maximo discrimine, quod est inter eos, qui Spiritu Sancto & Sacrarum literarum lumine sunt illustrati, & alios qui cæcitate suæ ac reprobo sensui sunt traditi, magis ac magis fuerim in amplexanda cælesti veritate confirmatus.

CAP. XVI.

De coniugio, polygamia, & consanguinitatis gradibus, quos Barbari obseruant: deque liberorum apud eosdem educatione.

Consanguinitatis gradus.

Polygamia.

Concordia inter Americ. mulieres admiranda.

N coniugiis hi tantum obseruantur consanguinitatis gradus: nemo eorum matrem, sororem, vel filiam in vxorem ducit: reliquorum ratio nulla habetur: patruus neptem ducit, atque ita deinceps. Tamen, vt infra dicitur in colloquio Americano, nemo filiam aut sororem sui *Atourassap* matrimonio sibi iungere potest. Is autem *Atourassap* dicitur, cuius tanta est cum quodam necessitudo, vt bona inter vtrumque sint communia. Ritibus vero seu ceremoniis nullus est locus. Qui viduam aut virginem cupit, comperta amata voluntate parentes, aut si desint, propinquos adit, rogatque num filiam suam sibi nubere velint? Si annuant, eam continuo domum deducit, nullo cōscripto dotali instrumento (per scriptoribus enim apud Bárbaros nullus est locus) atque pro legitima vxore habet. Si vero repulsam patitur, absque vlla animi perturbatione cæpto desistit. Sed notandum est polygamiam apud eos in vsu esse, ac proinde cuilibet viro tot vxores ducere, quot visum fuerit licere. Immo quo plures quis habuerit, eo fortiorem & generosorem censerit. Inter ceteros quendam vidi, qui octo domi haberet, atque de illis non raro per multa in sui commendationem prædicaret. Id vero est maxime mirandum, quod in tanta vxorum multitudine, licet vna præ ceteris à viro diligatur, ceteræ nusquam illud ægre ferant, aut Zelotypia ducantur, aut aperte mussitent. Ita; tranquillissime & maxime concorditer viuunt, sua xylina cubilia texentes, rem familiarem curantes, hortos construentes, radices plantantes. Dispiciant vero omnes, annon (etiamsi polygamia à Deo non esset prohibita) inter mulieres nostrates tam bene conuenire posset. Melius sane cum quouis ageretur, si ad triremes demandaretur, quam vt tanto rixarū inuolucro implicaretur.

Huius

Huius rei testis est Iacobi S. Patriarchæ anxietas, ductis Lea & Rachel quantumuis sororibus. Quî vero fieri posset, vt nostrates mulieres plures vnâ simul viuerent? vt vna illa, quæ à Deo in adiutorium viro data est, non raro instar mali cuiusdam genii domestici cum vexet? Attamen non eo hæc à me dicuntur animo, quali eas insimulare velim, quæ sese in officio continent, hoc est, obsequium cultumque viris debitum exhibent: quin immo has, quæ sibi hac ratione laudem conciliant, tanto magis laudandas, quam reliquas vituperandas existimo. Atqui, vt ad institutum de Americanorum coniugijs sermonem reuertar, sciendum est, adulteras mulieres adeo Barbaros abominari, vt sola naturæ lege ducti, hæc obseruent, in viri sitam esse potestate adulteram, vel mactare, vel saltem summa cum ignominia & opprobrio dimittere. Hoc quidem verum est, eos de innuptarum pudicitia conseruanda nõ admodum sollicitos esse: immo facile cuiuis eas prostituere: ita, vt (quod iam à nobis est dictum) permultas in varijs pagis ab Neustrijs Interpretibus compressas viderim, quibus tamen nulla ob eam rem ignominia nota iniusta erat. Nuptæ vero diligenter caueant, ne hac in parte peccet, ni mactationis aut ignominiosæ dimissionis pœnam velint incurrere.

Gen. 29.
& 30.

Adulteri
abhorrent
Americ.

A me præterea est obseruatum (quamuis illi regionem calidam incolant, ac contra quam de Orientalem plagam incolentibus vulgo dici solet) Iuuenes cum mares tum feminas libidini non admodum deditos esse. Atq; vtinam nostrates æque sibi hac in parte temperarent. Verum ne plura quam par sit illis tribuam, memini, eos nonnunquam inter rixandum conuitium hoc *Tyuire*, hoc est, *αποπρωλαι*, mutuo sibi obijcere solitos, ex quo conijcere est (neque enim pro comperto habeo, nec asseuerare velim) flagitium illud apud eos locum habere.

Grauidæ mulieres ab grauioribus oneribus tantum abstinere, reliqua munia consueta exequuntur. Ac sane mulieres multo labore viros antecedunt: viri enim (nisi quod aliquando matutino tempore, nusquam meridiano, arbores quasdam ad hortos construendos collucant) tempus infumunt in militia, venatione, piscatu, clauis ligneis fabricandis, arcubus, sagittis, alijsq; id genus. Ad mulierum partum quod attinet, non auditione accepta, sed visu percepta referemus. Ego aliisque Gallus in vico quodam diuerteramus, circa mediam noctem clamorem muliebrem ingentem exaudimus, surgimus, eam ab belua *Ianouare* interceptam rati, accurrimus, mulierem parturientem offendimus, cui vir obstetricabatur: is puerulo in vlnas recepto, dentibus vmbilicum abscidit, nasum vero depressit (illi enim puerorum formam in similitate collocant, contra quam faciant obstetrices nostrates, quæ infantulorum recens natorum ad elegantiam protrahunt) quod etiam apud ceteros omnes locum habet: editus in lucem infantulus statim lauatur, ac coloribus atro & rubro ab patre depingitur: tum, fasciis minime inuolutus, xylino cubili pensili imponitur. At si maculus fuerit, pater ligneum gladiolum, pulillum arcum, & paruas sagittas iam inde ab natiuitate ei dabit, lectuloq; cum puero imponet, ac puerulum osculis, hisq; compellabit verbis: Mi fili, vbi adoleueris, ad vltionem de hostibus tuis fumen-

Gravida
mulieres
Americ.
quomodo
se gerant.

Viri Ame.
uxoribus
obstetri-
cantur.

Quare
Barbaris
infantulis
deprimatur
nasus.

Infantuli
crepundia.

*Qua sit A-
meric. no-
minū im-
ponendorū
ratio.* dam fortis esto. Ad nominum impositionem quod attinet, memini eum, de quo modo egi, ab parente *Orapacen* nominatum fuisse. Quæ dictio arcum & neruum sonat: vox enim est composita ex *Orapat*, quod est arcus, & *Cen*, neruus. Eadem quoque in aliis seruat ratio. Nam illi sine delectu rerum sibi cognitarum nomina liberis imponunt, ut nos canibus, aliisque nostratibus brutis: verbi gratia, *Sarigoy*, quadrupes animal: *Arygnan*, gallina: *Arabouten brasilia arbor*: *Pindo*, herba prægrandis, & sic de aliis.

*Infantulo-
rum ali-
mentum.*

Alimentum est præter lac maternum, farina mansa, & tenerrimum quodque cibi genus. Puerpera biduo tantum, aut ad summum triduo discumbit, deinde puerulo mitella xylina imposito vel hortum petit, aut ad cetera expedienda negotia proficiscitur. Quæ tamen non ita sunt accipienda, quasi nostratium mulierum consuetudini detractum quicquam velim, quæ ob aeris intemperiem viginti minimum dies resupinæ in lecto iacent: quæque adeo sunt delicatæ, ut nulla urgente necessitate, simulac liberos sunt enixæ, procul ab se eos ablegent, atque adeo vel incisiis ipsis extinguuntur, vel saltem iam grandiusculi sint, oportet ut lusuibus eas oblectent, antequam domum admittantur. At vero si delicatæ quædam querantur iniuriam sibi à me fieri, qui eas cum Barbaris mulieribus comparem, quarum, inquit, rusticitas nihil habet cum sua teneritudine commune: equidem ad leniendum acerbum istud dictum eas ad Bruta ipsa animantia remittam. Quæ quidem vniuersa ne exceptis minimis auiculis vna veluti voce eas docebunt, generi animantium omni à natura esse inditum, ut de prolis educatione sit sollicitum. Atque ut tandem obiectiones omnes anteuertam, quæro ab istius farinæ mulierculis annon sint delicatiores regina quadam Gallica? quæ cum comperisset puerulum suum alienæ mulieris lac exsuxisse, materno accensa affectu, adeo excanduisse fertur, ut non prius conquieuerit, quam infantulus lac alienum euomisset.

Sed ad rem. apud nos hæc obtinuit opinio, puerulos, nisi diligenter fasciis inuoluerentur, ac constringerentur, distortis futuros cruribus: atqui assero isthæc minime à Barbaris curari (utpote qui infantulos recens natos, nudos ac minime religatos lectis xylinis imponant) quorum tamen liberi omnium mortalium rectissime incedunt. Fateor equidem aeris temperiem ad id plurimum valere, ac proinde concedo, puerulos nostrates hyemis tempore diligenter esse inuoluendos, ac fasciis in cunis religandos, quod alioqui frigori ferendo sint impares. At æstate ac temperatis anni tempestatibus, præsertim cum gelu non riget (cum bona tamen aliorum venia) censuerim, quantum experientia assequi potui, infantulos vinculis illis esse soluendos, atque in libertatem vindicandos, genere quodam cubilis ad id excogitato, ex quo decidere minime possent. Ac sane in hæc sum sententia, non parum incommodi afferre calorem summum, quo æstatis tempore pueruli apud nos fasciis reuincti quasi percoquantur.

*Infantuli
Amer. mū
dissimi abs-
que linteo-
rum usu.*

Ne tamen plura quam par sit fatagere me ab nonnullis obijciatur: puerulos nostrates parentibus & nutricibus educandos relinquo. De Americanis vero addo, matres quæ & linteis carent, & foliorum (quorum tamen maxima illis

illis suppetit copia) ad hæc ministeria non vtuntur adminiculo, frustulis ligneis tam diligenter polteriora infantulorum abstergere, vt ab omni forde continuo sint immunes. Adultiores quoque eandem seruant rationem, quos etiam (in scedam istam materiam paulisper digrediens) commemorare libet, in casis quidem mingere consueuisse, nec tamen fœtorem vllum inde oriri: licet ignibus crebris fere iugiter colluceant, atque arena sint stratæ: at quoties aluum sunt exoneraturi, procul ab ædibus secedere solitos. Præterea, cum Barbari de liberis suis singulis sint solliciti, quorum in singulis familiis magnus est numerus (non tantus tamen, vt occurrat pater, qui sexcentos filios suscepit, prout Gen. Ind. Scriptor affirmat regem conspectum esse, cui tot essent liberi, quod merito quidem inter prodigia est recensendum) tum vero maxime mares diligunt, quod soli bello sint apti, ac vindictæ de hostibus sumendæ sint cupidissimi. Iam vero si quis quærat, quonam eos imbuant à teneris eruditionis genere? Respondeo: ex iis quæ à me capitibus 7. 13. & 14. de eorum ingenio, bellis, ac hostium deuorandi ratione dicta sunt, facile esse colligere, eos, quibus scholæ ne auditione quidem notæ sunt, bonas artes minime edocere. Ac proinde, eos tanquam veros Lamechi, Nimrodi, & Esauī successores, non modo venatores esse, & bellatores, sed etiam hominum mactatores & deuoratores.

Insuper de *Tououpinambaultiorum* coniugio dicere quantum feret pudor, pergens, assero (contra quam ab nonnullis est confictum) viros naturalem verecundiam seruantes, nusquam cum vxoribus coram congregari. Quam in re non modo sunt Cynico illi præferendi, qui *ἐν τῷ αἴτιο* deprehensus impudentissimè respondit, se hominem plantare: sed etiam fœtidissimis nostratibus hircis, qui hominum conspectum turpia quæq; admittentes minime fugiunt. Præter ea quæ dicta sunt, notatu est imprimis dignum, nos qui in terris illis per annum integrum viximus, feminam nullam menstruis laborantem vnquam conspexisse. Ego crediderim fluxum illum ratione nobis ignota eas diuertere. Puellas enim annos duodecim natas vidi, quarum latus ab axilla ad genu vsq; animalis cuiusdam dente acutissimo ab matribus inciderebatur. Puellæ vero præ summo dolore frendentes, magnam cruoris copiam emittebant: hoc illas remedio menstrua anteuertere conijcio. Hic vero si à medicis, atq; aliis harum rerum peritis obijciatur, hæc cum eo, quod nuper à me est dictum, mulieres Barbaras esse fœcundissimas, nõ cõuenire, quandoquidem menstruis cessantibus mulieres nec concipere, nec parere possunt: Respondeo, mihi in animo nõ esse quæstionem hanc soluere, immo nec plura de his adijcere.

Capit. 7. sub finem eorum refellimus errorem, qui vel scripserunt, vel tacite crediderunt, feminarum nuditate viros ad libidinem pellici. Nonnulla etiam de puerorum Barbarorum educatione adiunximus. Itaque ea lector inde requirat moneo, vt fusiori suppleant tractationi.

Cap. 96.

Gen. 4. 13.
& 10. 8. 9.
& 27. 13.
Quibus in
rebus occu-
patur Bar-
bari.

Naturalis
verecundia
in Ameri-
canorum
coniugis
seruatur.

Americ.
feminarum
purgatio.